

§ 16

Dnr 2015/KS 0225 001

Svar på motion om Fairtrade city

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

- Motionen avslås.

Reservation

Anita Mattsson (S) reserverar sig för de tjänstgörande socialdemokratiska ledamöternas räkning med hänvisning till motionen.

Protokollsanteckning

Marcus Obligado (V) hade yrkat bifall till motionen om han hade haft rösträtt.

Beskrivning av ärendet

Mathias Tegnér (S) och Jannice Rockstroh (S) har inkommit med en motion om att Tyresö kommun ska utreda effekterna av att bli en Fairtrade City med målsättning att söka certifiering. Kommunkansliet har tillsammans med näringslivschefen utrett ärendet och föreslår att motionen anses besvarad. Kommunstyrelsens ordförande föreslår i sitt ordförandeutlåtande nedan att motionen ska avslås.

Ordförandeutlåtande

Socialdemokraterna Mathias Tegnér och Jannice Rockstroh föreslår att Tyresö kommun ska utreda effekterna av att bli en Fairtrade-kommun med avsikt att söka certifiering.

För att en kommun ska bli diplomerad som en Fairtrade-kommun måste den göra vissa åtaganden och leva upp till en rad kriterier. Dessa har uppdaterats sedan 1 november 2015 och lyder som nedan (i motionen anges de tidigare, numera ej gällande, kriterierna).

1. Inom den offentliga konsumtionen ska kommunen som organisation

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	---	--

- ha en tydlig och mätbar målsättning samt kunna erbjuda och öka konsumtionen av produkter inom kommunens avtal, utifrån principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner.
2. Arbetet leds av en lokal styrgrupp som sätts samman av representanter från hela närsamhället som t ex näringsliv, handeln, frivilligorganisationer samt politiker och tjänsteman från kommunen.
 3. En kartläggning av Fairtrade-märkta produkter i dagligvaruhandeln, serveringsställen så som caféer, hotell, restauranger samt andra butiker ska genomföras för lokal samverkan och ökad konsumtion.
 4. De arbetsplatser som fikar Fairtrade-märkt kaffe, te och socker registrerar själva arbetsplatsen på Fairtrades hemsida. Fairtrade på jobbet inkluderas som en del av redovisningen.
 5. Styrgruppen ansvarar för att samordna och arrangera minst 4 informationsinsatser om Fairtrade och rättvis handel varje år samt att dokumentera och redovisa dessa. Minst en aktivitet ska anordnas för kommunens medborgare.

Det finns mycket som är problematiskt med Fairtrade-märkningen som i ordets mening säger sig stå för en "rättvis handel" ur ett socialt och etiskt perspektiv.

Det absolut viktigaste är det inte gynnar alla bönder, långt därifrån. För att bli en Fairtrade-märkt producent ställs höga krav. Inte minst på produktion och organisation. Något som de allra fattigaste jordbrukarna inte har råd med. Marknadsmekanismer som bygger på utbud och efterfrågan sätts likaledes ur spel då Fairtrade använder sig av ett system med minimipriser och att överskottet dumpas på den reguljära marknaden. Återigen till nackdel för de som står utanför. De som är i störst behov av stöd.

Det är heller inte helt oproblemiskt för en kommun att bli diplomerad som en Fairtrade City. Engagemanget förutsätter att kommunen aktivt medverkar i en styrgrupp vars huvudsyfte är att bedriva informationsarbete och marknadsföra butiker och företag som tillhandahåller den specifika märkningen, samt att i övrigt verka i ett sammanhang med direkt koppling till Fairtrade. Detta skulle kunna vara gynnande av enskild näringsidkare och strida mot kommunallagen.

Men även om så inte skulle vara fallet anser jag det ändå olämpligt att

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

kommunen utsätter sig för en situation där vår konkurrensneutralitet kan ifrågasätts, om det inte finns synnerliga skäl för att så göra.

Diplomeringen kräver dessutom att omfattande personella resurser avsätts för att anordna träffar och aktivt informera om Fairtrade. I det läge som vi är i med stora kostnadsökningar på flera områden anser jag det inte vara ekonomiskt försvarbart.

Vidare förutsätter diplomeringen att det finns ett intresse hos näringslivet. I ett projekt med angränsande tema "Projekt Matlust", vilket syftar till att ge små och medelstora företag stöd i arbetet med hållbara livsmedel, har efterfrågan från Tyresöföretagen hitintills varit svalt. Att då starta upp ytterligare ett projekt som går att jämföra med det som motionärerna vill, känns inte helt rationellt.

Ytterligare en faktor som man bör ta hänsyn till är Fairtrade Sverige AB:s ägarstruktur. Landsorganisationen i Sverige (LO) äger 50 procent av bolaget. Ett LO som är starkt förknippat med det socialdemokratiska partiet och som varje år betalar in mångmiljonbelopp till Socialdemokraterna. Att Tyresö kommun skulle ansluta sig till Fairtrade, tillika motivera andra att köpa de licensavgifter som bolaget säljer för att få använda sig av Fairtrade-märkningen, skulle därav kunna ses som ett indirekt partistöd.

Det tycker inte jag att skattebetalarna i Tyresö ofrivilligt ska behöva bidra till.

Med anledning av detta yrkar jag avslag på motionen.

Ordförandeförslag

Ordförande Fredrik Saweståhl (M) föreslår att motionen avslås.

Yrkande

Anita Mattsson (S) och Marie Åkesdotter (MP) yrkar bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på ordförandeförslaget. Ordföranden ställer proposition på Anita Mattssons (S) och Marie Åkesdotters (MP) yrkande. Kommunledningsutskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Bilagor

Tjänsteskrivelse Svar på motion om Fairtrade City.pdf
Motion om Fair Trade City.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Tyresö kommun
kommunkansliet
Eva Nilsson
Kommunjurist
08-5782 9241
eva.m.nilsson@tyresö.se

TJÄNSTESKRIVELSE
2016-01-19
1 (4)

Dnr 2015/KS 0225 001

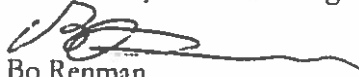
Kommunledningsutskottet

Svar på motion om att Tyresö kommun utreder effekterna av att bli en Fairtrade City

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Kommunstyrelseförvaltningen

Bo Renman
Kommundirektör

Ulrika Josephson Westberg
Chef kommunkansliet

Beskrivning av ärendet

Socialdemokraterna (S) inkom 2015-04-15 med en motion om att Tyresö kommun utreder effekterna av att bli en Fairtrade City med målsättning att söka certifiering.

Fairtrade-märket

Fairtrade är en produktmärkning som är inriktad på att odlare och anställda i fattigare länder ska få förbättrade arbets- och levnadsvillkor.

Fairtrade-märket hör därmed inte till gruppen miljömärken som exempelvis Bra miljöval, KRAV-märkning, EU-blomman med flera. Liksom för miljömärkena finns framtagna kriterier, som ska följas vid produktionen, om Fairtrademärket ska få sättas på produkten. Verksamhetsidén är att genom systemet med Fairtrademärkta produkter får odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom tillgång till en internationell marknad och möjlighet till ökad försäljning. Kriterierna ställer krav på lönenivån och sätter ett garanterat minimipris för produkten. Kriterierna reglerar också arbetsvillkoren för anställd arbetskraft, med avseende på de anställdas säkerhet och hälsa.

Företag i Sverige som vill sälja Fairtrademärkta produkter måste ansöka om licensiering hos Fairtrade Sverige AB. Med licensiering följer en licensavgift per sålda produkter. Licensavgiften är rörlig och ligger i snitt på 0,50-1,00% procent av konsumentpriset per märkt produkt.

Fairtrade Sverige

Organisation Fairtrade Sverige består av en förening och ett bolag. Uppdraget består i att öka utbudet av och efterfrågan på Fairtrade-märkta produkter genom att:

- licensiera Fairtrade-märket till företag vars produkter är certifierade i enlighet med internationella Fairtrade-kriterier och skapa ett mervärde för dessa företag.
- påverka detaljhandeln, återförsäljare och grossister att produktutveckla, utöka och marknadsföra sitt sortiment av Fairtrade-märkta produkter
- bilda opinion och sprida information med syfte att öka konsumentens kännedom och kunskap om Fairtrade.

Fairtrade City

Städer och kommuner kan bli diplomerade som en Fairtrade City. Idén med diplomerings av städer eller kommuner kommer ursprungligen från Storbritannien och initiativet togs av ideella krafter inom den engelska biståndsorganisationen. År 2001 diplomerades den första staden i Storbritannien. Fairtrade City har sedan dess spridits över världen och finns i över 20 länder.

I Sverige sköter den svenska organisationen, Fairtrade City Sverige AB, diplomering av svenska kommuner som ansluter sig till systemet. Utöver landsorganisationerna finns också en internationell paraplyorganisation kallad "Fairtrade International" som utvecklar kriterier, har informationskampanjer med mera.

Diplomeringen som en Fairtrade City innebär att kommunen ska leva upp till kriterier med krav på rättvis handel samt vid upphandling följa ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling (ILO är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor). Vidare följer att kommunen ska bedriva ett aktivt informationsarbete samt verka för att det i kommunen erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och på arbetsplatser.

Arbetet med utvecklingen av kommunen som Fairtrade City ska ledas av en styrgrupp som kommunen håller i. Styrgruppen ska representera hela lokalsamhället. Diplomeringen Fairtrade City ska motivera till ständig vidareutveckling för en mer rättvis handel och etisk konsumtion i hela kommunen. Därför krävs kontinuerlig förbättring av information, utbud och konsumtion av rättvist handlade produkter och samverkan i kommunen som geografiskt område.

En Fairtrade City ska – enligt kriterierna för diplomering – göra en kartläggning av Fairtrademärkta produkter i dagligvaruhandeln, serveringsställen så som caféer, hotell, restauranger samt andra butiker i samverkan med det lokala näringslivet för att skapa en ökad konsumtion av Fairtrademärkta produkter. Styrgruppen ansvarar för att samordna och arrangera minst fyra informationsinsatser om Fairtrade och rättvis handel varje år samt att dokumentera och redovisa dessa. Minst en aktivitet ska anordnas för kommunens medborgare. Styrgruppen ska göra en årlig förnyelseansökan till Fairtrade Sverige, innehållande en redovisning för de förbättringar som skett under året. Om kriterierna inte nås så omdiplomeras inte kommunen för nästkommande år.

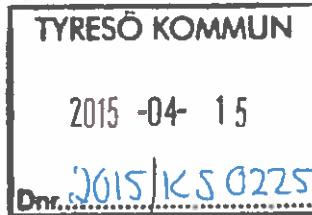
Bedömningen om Tyresö kommun bör bli en Fairtrade City-kommun

Just nu pågår ett femårigt projekt i Södertälje, kallat "Projekt Matlust" i Södertälje kommun, tillsammans med näringslivet och akademien. Projektet inleddes under hösten 2015. Alla stockholmskommuner inklusive södertörnskommunerna samt företag i kommunerna är inbjudna att delta. Projektet är delfinanserat av EU och innebär att små och medelstora företag ska stödjas i sitt arbete med hållbar livsmedelsnäring. Projektets vision är att bidra till utveckling av ett kunskapscenter för hållbara livsmedel inom ramen för Södertälje Science Park, och riktar sig mot en bred grupp av företag, alltifrån restauranger och andra slags serveringar till producenter av livsmedel eller livsmedelsförpackningar.

Näringslivschefen i Tyresö kommun har aktivt försökt få Tyresöföretagen att intressera sig för projektet. Intresset har dock hittills varit mycket svagt. Att då samtidigt påbörja ett nytt eget projekt med angränsande tema som att skapa Fairtrade City tillsammans med näringslivet får bedömas som svårt, med tanke på det hittills svaga intresset för Södertäljes projekt om hållbara livsmedel. Näringslivschefen bedömer att det är mer rationellt att fortsätta uppmuntra Tyresöföretaget att intressera sig för Södertäljes matprojekt, än att påbörja ett nytt eget projekt med att bli en Fairtrade City-kommun.

Därtill följer att ett sådant projekt skulle medföra mycket merarbete för kommunen, då diplomeringskravet är att hålla i informationskampanjer, kartläggning, styrgrupp och rapportering till Fairtrade Sverige. Om intresset är svagt hos näringslivet, blir projektet dessutom svårt att genomföra.

Det är också tveksamt enligt kommunkansliets bedömning om det är lämpligt för kommunen att stödja ett visst produktmärke som Fairtrademärket. Visserligen är det antagligen genomförbart att upphandla enligt ILO:s kärnkonvention, eftersom upphandlingsregelverket normalt tillåter att upphandlade produkter ska uppfylla vissa kriterier exempelvis gällande miljökrav eller etiska produktionsmetoder om inte upphandlingen ställer krav på viss sorts märkning. Dock är Fairtrademärket ett av flera olika produktmärken med kommersiellt inslag då finansiering sker via licensavgifter från företag. Det är viktigt och nödvändigt för en kommun att agera konkurrensneutralt gentemot olika slags produktmärkningar.

Tyresö 2015-04-16

Fair Trade City

Handel är i grunden något bra som i normalfallet tjänar både den som köper och säljer. För att detta ska fungera krävs en fungerande marknad, trygga och stabila institutioner, samt ibland balanserade styrkeförhållanden mellan parter.

Fair Trades vision är "en världshandel med rättvisa villkor, där producenter i länder med utbredd fattigdom har möjlighet att skapa sig en trygg och hållbar tillvaro, i vilken de kan utvecklas och bestämma över sin egen framtid."

För oss som Socialdemokrater är det en rimlig vision och den överensstämmer med vår syn på handel. Fair Trade är dock en opolitisk organisation, så det torde inte vara omöjligt för de flesta partier som är positiva till internationell handel att ställa sig bakom dylikt.

Idag har 66 av landets kommuner anslutit sig till Fair Trade City och sedan den internationella starten 2001 har nu 1500 kommuner anslutit sig. Vi ser det som naturligt att Tyresö Kommun går med i Fair Trade City.

Detta innebär enligt Fairtrades hemsida:

- Kommunen skall kunna erbjuda Fairtrade-märkta produkter eller motsvarande inom kommunens avtal och anta en målsättning och handlingsplan för den offentliga etiska konsumtionen.
- En styrgrupp ska från kommunen sättas samman representerad av aktörer från hela näringslivet, t.ex. näringsliv, handeln, frivilligorganisationer och politiker.
- Beroende på kommunens invånarantal, ska dagligvaruhandeln samt stadens caféer och restauranger kunna erbjuda ett visst sortiment av Fairtrade-märkta produkter.
- Ett visst antal lokala arbetsplatser ska servera Fairtrade-märkta produkter.
- Styrgruppens främsta uppdrag är att arbeta aktivt med lokalt informationsarbete om rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling.

Med stöd av ovanstående yrkar vi:

att Tyresö Kommun utreder effekterna av att bli en Fair Trade City, med målet att söka certifiering

För den socialdemokratiska kommunfullmäktigegruppen

Mathias Tegnér

Jannice Rockstroh

Datum 2016-01-28
Tid 09:00–10:30
Plats Sammanträdesrum Bollmora, kommunhuset

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats
och tid Kommunkansliet 2016-02-01

Paragrafer 1 - 19

Sekreterare
Hillevi Elvhage

Ordförande
Fredrik Sawestahl

Justerande
Anita Mattsson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kommunledningsutskottet
Sammanträdesdatum 2016-01-28
Datum då anslaget sätts upp 2016-02-02
Datum då anslaget tas ned 2016-02-24
Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliets arkiv plan 6

Underskrift
Hillevi Elvhage

am

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M), ordförande
Mats Lindblom (L), 1:e vice ordförande
Anita Mattsson (S), 2:e vice ordförande
Ulrica Rüs-Pedersen (C)
Leif Kennerberg (KD)
Kristjan Vaigur (S)
Marie Åkesdotter (MP)

Ersättare

Anna Steele (L)
Anna Lund (KD)
Karin Ljung (S)
Marcus Obligado (V)

Övriga

Bo Renman, kommundirektör, kommunstyrelseförvaltningen
Sigbrith Martinsson, ekonomichef, kommunstyrelseförvaltningen
Jonas Jansfors, HR-chef, kommunstyrelseförvaltningen
Britt-Marie Lundberg-Björk, chef medborgarfokus och tekniska kontoret,
kommunstyrelseförvaltningen
Ann-Catrine Hagner, chef konsult- och servicekontoret, kommunstyrelseförvaltningen
Jan Nilsson, chef fastighetsenheten, tekniska kontoret
Inger Carlsson, handläggare, kvalitetsenheten, §§ 5-16
Ulrika Josephson Westberg, chef kommunkansliet, kommunstyrelseförvaltningen
Eva Nilsson, kommunjurist, kommunstyrelseförvaltningen
Hillevi Elvhage, kommunsekreterare, kommunstyrelseförvaltningen
Björn Hellqvist, projektledare, fastighetsenheten
Tomas Björkman, chef upphandlingsenheten, konsult- och servicekontoret, §§ 4-9

Frånvarande

Andreas Jonsson (M)
Helen Dwyer (C)

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
			

Anders Linder (S)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------